

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

katedra humanitních věd

Teze diplomové práce

Venkovská rodina a domácnost

Bc. Monika Šišková

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Venkov a s ním spojené substance jako rodina, domácnost, jednatlivec, životní styl, či způsob života jsou tématy, která si zaslouží pozornost a další zkoumání. Proto je diplomová práce zaměřena na tuto problematiku a je rozdělena do dvou základních částí.

První částí je teoretické hledisko, jež se zabývá deskripcí jednotlivých pojmů venkova, venkovské rodiny a domácnosti, jejich stylu života, ale také dalšími pojmy s tím spojenými. Tento úsek je však věnován i seznámení s obdobnými pojmy, avšak spojenými s městem (městská rodina, městský způsob života, apod.). Metodou pro získání potřebných výstupů je podrobné studium a práce s odbornou literaturou a dalšími zdroji.

Druhá část je zaměřena na samotný výzkum, který obsahuje popis daných lokalit a získání reálných dat venkovských, ale i městských rodin, pomocí terénního výzkumu obyvatel obcí v lokalitě Zahořan a Kdyně (tedy typické venkovské oblasti a malého města s okolními obcemi). Tyto agregované informace týkající se způsobu a stylu života, spjatostí s přírodou, postojí venkova a města, jsou dále zpracovány, analyzovány a porovnány s teoretickými východisky první části práce. Vygenerované tabulky a grafy slouží k lepšímu pochopení výsledků získaných dat, tak aby bylo možno vyhodnotit závěry, resp., shrnout výsledky, porovnat s vytyčenými hypotézami a zhodnotit závěry diplomové práce.

Klíčová slova: Rodina, domácnost, venkov, město, vesnice, generace, životní styl.

Úvod

Tato předkládaná diplomová práce je zaměřena na venkovskou rodinu a domácnost, z hlediska orientace na její životní styl. Zabývá se také jednotlivými pojmy, které jsou s tématem spojeny, například venkov, vesnice, město, generace a pojímá tuto problematiku z různých úhlů (psychologického, demografického, legislativního a mnoha dalších). Rodina a domácnost jsou pojmy, které se týkají každého z nás, ať už žijeme kdekoli, jsou to pro nás významné výrazy, ale především významná společenství, skýtající převážnou část našeho života.

Nejedná se zde pouze o specifikaci životního stylu těchto společenství na venkově, ale protože rodina a domácnost jsou důležitým pojmem v širším slova smyslu, je tato práce rozšířena ještě o aspekt města. Životní styl rodiny může být ovlivněn místem, kde žije, to samé platí i o domácnosti. Život na vesnici, samotě, městě či velkoměstě může skýtat mnoho rozdílných pohledů, překážek, či naopak příležitostí a může mít vliv i na samotný způsob života.

Také historický vývoj této problematiky je zajímavý. Historický fakt, že venkov byl rozličný v mnoha směrech od města, kdy tyto dvě entity byly, dá se říci, v opozici, v současné době již až tak zcela neplatí. Postupem času se ostré hranice protikladu života ve městě a života na venkově, začali jemně rozpíjet a lze konstatovat, že dokonce prolínat.

Cíl práce a metodiky

Hlavním cílem diplomové práce je prostřednictvím vlastního výzkumu analyzovat životní styl rodin a domácností žijících na venkově. Záměrem je následné zhodnocení jejich způsobu života a porovnání se způsoby života, životním stylem v menším městě, které disponuje, jak rysy města, tak určitými znaky venkova. Jako výzkumná hypotéza je tedy stanovena: „Životní styl venkovských rodin a domácností se liší od životního stylu ve městě.“

Dílčími cíli práce je zhodnocení jednotlivých hledisek životního stylu, jinými slovy např. způsob trávení volného času, sociálními vztahy, rodinnými aspekty, vztahem k přírodě, bydlení, či práce.

Dalšími dílčími cíli je analýza a posouzení typu venkovského stylu vybrané obce. Tedy jedná-li se o tradiční venkovský styl, jenž je zaměřen převážně na hospodářství, či o styl obyvatele rodinného domu s pozemkem, který není určen převážně pro velké hospodářství.

Nebo o styl obyvatele venkova, kteří jsou více spjati s městem, či jedinců toužících po zdravém žití a klidu přírody. Nebo kombinace vícero vyjmenovaných stylů.

Dílním cílem je také deskripce jednotlivých pojmů a problematik daného tématu, tak aby bylo možno následně realizovat výzkumnou část a dále zjišťovat vztahy mezi jednotlivými proměnnými a případně vysvětlit dané jevy.

V práci, která je rozdělena do dvou stěžejních částí, tedy na část teoretickou a část praktickou, jsou použity dvě základní metody získávání informací. V teoretickém oddílu je výzkumnou metodou literární rešerše, jež obnáší práci se sekundárními daty, jinými slovy studium odborných pramenů, ať už knižních, periodických, internetových či jiných, které se nějakým způsobem zabývaly nebo obsahovaly, alespoň nějaké údaje v rámci zkoumaného tématu. Prvotním krok je zmapování samotných pramenů, tedy jaké vůbec existují, jejich vhodnost a přístupnost. Sekundární data byla nejprve získána, následně ověřena, porovnána, zpracována a v konečné fázi na základě těchto dat byly vytvořeny závěry. Teoretická část je důležitá zejména z hlediska korektního porozumění jednotlivých pojmů a problematik, tak aby bylo možno navázat a správně pochopit část praktickou, jinými slovy jedná se o stavební kameny, určité základy, které vedou k výstavbě výzkumu praktického a zastřešení celého bádání jednotlivými výsledky.

V části praktické, tzn., ve vlastním výzkumu, převládá tzv. kvantitativní výzkum, jenž získává a pracuje s daty primárními. Stěžejní metodou je dotazníkové šetření, pomocí kterého jsou čerpány informace od respondentů (rodin, domácností) ve vybraných lokalitách, tzn., v obci Zahořany a jejích místních částech a ve městě Kdyně a jejích místních částech. Tato data jsou dále zpracována, vyhodnocena, porovnána a za pomoci statistického programu podrobena dalšímu propracování. Na základě takto zpracovaných dat je možno realizováno další posouzení stanovených hypotéz, které jsou na základě získaných informací potvrzeny nebo vyvráceny.

Výsledky a závěry výzkumného šetření

Výsledkem výzkumného šetření, dotazníkového zjišťování, jsou získaná data, která podněcují k vyhodnocení a výsledkům celého bádání. Zmapováním zkoumané problematiky ve vybraných oblastech vystoupila na povrch jednotlivá zjištění. Rozdíly mezi životním stylem na venkově a ve městě opravdu existují, avšak nejedná se striktní rozdělení - vesnice = tradiční venkovský styl života a město = městský životní styl.

Všechny hypotézy jsou na základě zpracování a vyhodnocení dat, potvrzeny. Z výsledků tohoto výzkumu, který probíhal ve dvou obcích v Plzeňském kraji, tzn., v obci Zahořany a jejích místních částech a městě Kdyně vč. místních částí, vyplývají skutečnosti, které napovídají, že životní styl rodin a domácností žijících na vesnici se sice do určité míry liší od životního stylu ve městě, avšak jsou zde i společné aspekty.

Ve vesnické lokalitě inklinují k vícegeneračním domácnostem, které bydlí převážně v rodinných domech se zahradou, kterou využívají například k pěstování zeleniny či ovoce (popř. chování domácích zvířat). Také spjatost s okolními lidmi a příbuznými je o něco silnější než ve městské lokalitě, kde jsou ve větší míře jednogenerační maximálně dvougenerační domácnosti žijící v bytě nebo rodinném domě. Některé ukazatele však naznačují shodu v rámci města a vesnice. Jedná se například o vztah k přírodě či již zmíněnou sociální stránku (přátelé, sousedé, příbuzní, atd.).

Závěrem lze prohlásit, že výsledky výzkumu poukazují na fakt, že obyvatelé města mohou žít venkovským způsobem života a vesničtí obyvatelé, mohou naopak preferovat městský styl života. Tyto kontrasty, které jsou v konečné fázi spíše nahrazeny určitou provázaností města a vesnice, jsou indikátory jistého sjednocování a prolínání těchto životních stylů rodin a domácností.

Vybrané zdroje

HRUŠKA, L., TVRDÝ a kol., *Industriální město a postindustriální společnost*. 4. díl závěrečné monografie. 1. vyd. Ostrava: Addendo – Centrum pro vědu a výzkum o.p.s., 2011. 252 s. ISBN 978-80-904810-3-9

JANDOUREK, J., *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2012. 264 s. ISBN 978-80-247-3679-2

KUBÁTOVÁ, H. *Sociologie životního způsobu*. 1. vyd., Praha: Grada Publishing a.s., 2010. 272 s. ISBN 978-80-247-2456-0

MAJEROVÁ, V. a kol. *Český venkov 2008: Proměny venkova*, 1. vyd. Praha: ČZU v Praze, 2009. 187 s. ISBN 978-80-213-1911-0

MAJEROVÁ, V. a kol., *Český venkov 2004: Život mladých a starých lidí* 1. vyd. Praha: ČZU v Praze, 2005. 173 s. ISBN 80-213-1281-5

MAJEROVÁ, V. a kol. *Český venkov 2006: Sociální mobilita a kvalita života venkovské populace*. 1. vyd. Praha: ČZU v Praze, 2007. 127 s. ISBN 978-80-213-1631-7

MAŘÍKOVÁ, H., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A. a kol., *Velký sociologický slovník*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, Karolinum, 1996. 1627 s. ISBN 80-7184-311-3

TÖNNIES, F. (ED JOSE HARRIS), *Community and Civil Society*, 1. vydání, Cambridge University Press, 2001, 319 s. ISBN 0-511-03824-0 eBook